

Info PRO EUROPA

BULETIN INFORMATIV AL LIGII PRO EUROPA, NR. 5 / 1995

zilele Europa napok

Tîrgu-Mureş - Marosvásárhely - Neumarkt
2-20 mai 1995

Ideea europeană, sau poate mai exact ideea pan-europeană, nu este o invenție a zilelor noastre, chiar dacă în receptoarele de fabricație estică a pătruns doar în ultimii cinci ani. De la "Manifestul european" al lui Richard Coudenhove-Kalergi din 1924 și "Memorandumul despre organizarea unui regim de uniune federală europeană" redactat de Saint-John Perse în 1930, pînă la îndemnul lui Winston Churchill de după război, Congresul de la Haga din 1948, unde s-a născut Mișcarea Europeană și "Mesajul către europeni" redactat de Denis de Rougemont, ideea pan-europeană a avut o preistorie mai mult decît agitată. Teoreticianul propriu-zis al ideii pan-europene moderne este considerat, totuși, Jean Monnet, care în Memoriile sale scria în 1948: "Eu cred că doar prin crearea unei federații a Occidentului, cuprinzînd și Anglia, ne vom putea regla problemele în timp și vom putea împiedica războiul", iar cel care a pus în practică aceste idei, considerat "cel de al doilea părinte", a fost francezul de origine germană, Robert Schuman, care la 9 mai 1950, lansînd planul care urma să-i poarte

numele, a rostit celebra frază: "Europa nu se va face printr-o lovitură, nici printr-o construcție de ansamblu: ea se va face prin realizări concrete creînd mai întîi o solidaritate de fapt". În numele acestei "solidarități de fapt" care a transformat Europa războaielor în Europa bunăstării - aniversînd totodată și cincizeci de ani de la sfîrșitul războiului mondial -, a organizat și Centrul Inter-

Karen Fogg, ambasadoarea Uniunii Europene, vernisînd expoziția *Piețele Orașelor Europene*

cultural al Ligii Pro Europa, cu sprijinul Fundației Heinrich Böll din Germania și al Uniunii Europene, seria de manifestări civice și culturale care au dorit să marcheze în mod demn aceste momente istorice. Deși nimic nu era mai departe de noi decît dorința festivismului, manifestările au avut în mod inevitabil și o oarecare atmosferă sărbătorească, datorată mai ales simbolisticii evenimentului.

Seria manifestărilor a început în data de 2 mai cu vernisarea expoziției itinerante "Piețele orașelor din Europa" în holul Palatului Culturii din Tîrgu-Mureş, vernisaj onorat de prezența dnei Karen Fogg, ambasadoarea Uniunii Europene la București și a reprezentanților autorităților locale și județene.

Adrian Marino - cu ocazia lansării cărții: *Pentru Europa* la librăria Romulus Guga

(continuare în pagina 3)

Autoritățile locale și Presa

În ziua de 26 mai a.c., la sediul Ligii Pro Europa a avut loc o masă rotundă din seria activităților programului CEBEMO-Olanda, care au ca scop promovarea pluralismului la nivel local, respectiv stabilirea unor relații naturale (egalitate, înțelegere, comunicare permanentă) între diferitele componente ale societății civile: organizații neguvernamentale (organizații feministe/de tineret/de caritate)-presă-autorități locale.

Bucurându-se de prezența domnului primar Nagy Victor, a domnului vice-primar Gheorghe Călianu, a domnului arhitect șef Fișuș Dan și respectiv a domnului Vasile Moldovan din partea primăriei municipiului, întâlnirea, deși a avut mereu tendința de a devia într-o conferință de presă, a stabilit căi concrete de legături ale reprezentanților mediei locale, deci ale celor care țin legătura cu cetățenii, cu conducerea administrației municipiului.

S-au discutat modalitățile de informare a presei, prin reintroducerea unor conferințe săptămânale de presă în ultimul timp complet uitate, această uitare fiind percepută de presă ca ignorarea ei, cât și prin asigurarea accesului la informații, atunci când este cazul.

Realizarea unei colaborări între partenerii de discuții, necesară și utilă tuturor cetățenilor municipiului, a fost de fapt prioritatea și scopul declarat al mesei rotunde. Bineînțeles, fiecare din părți și-a căutat și găsit scuze pentru lipsa acestei colaborări încercând să arunce discret pisica moartă în ograda vecinului sau a altuia, mai îndepărtat. Astfel, domul primar Nagy Victor a arătat că lipsa de personal și blocarea angajării personalului suplimentar a constituit o frână în relația cu mass-media, lucru din care primăria a avut numai de pierdut. Domnul Fișuș Dan a subliniat deschiderea compartimentului de urbanism către presă și populație în ceea ce privește circulația informației în ambele sensuri și a arătat că lipsa de operativitate a justiției întârzie mult clarificarea unor probleme, implicând ilegalități comise de persoane fizice sau juridice (amplasarea unor construcții în locuri nepermise).

O altă frână în activitatea primăriei este considerată birocrația și centralizarea încă existentă - a fost opinia domnului vice-primar Gheorghe Călianu. Dinsul a subliniat și necesitatea și respectiv utilitatea unor întâlniri mai dese cu reprezentanții mass-media locale.

(continuare în pagina 9)

BIBLIOTECĂ

- Noi intrări în biblioteca LPE -

POLITICĂ

Comunitatea Europeană - Competition Policy

Guvernul României - Doi ani de guvernare (noiembrie '92 - noiembrie '94)

Elena Zamfir - Cătălin Zamfir: **România în context european**

Guvernul României - Cartea albă a reformei asigurărilor sociale și pensiei

MINORITĂȚI

Guvernul României: **Învățămîntul cu predare în limba minorităților naționale din România**

Elena Zamfir - Cătălin Zamfir: **Țiganii, între ignorare și îngrijorare**

ISTORIE

Index on censorship 3/1995 - Rescrierea istoriei

CULTURĂ

Köllő Károly: **Confluente literare Memorialul lui Nagy Szabó Ferenc din Tîrgu-Mureș (1580-1658)**

REVISTE

NZZ-Folio nr. 4 și 5/1995: „Vremea“, respectiv „După războaie“;
Revista de drepturile omului (IRDO) nr.3/94
Balkan-warreport nr. 33 (mai 1995) etc.

Seminar OSCE la Varșovia

Între 4 și 7 aprilie a avut loc la Varșovia seminarul OSCE intitulat **“Construirea bazelor societății civile: libertatea de asociere și ONG-uri”**, seminar la care, în afara reprezentanților oficiali din 54 de state, au fost invitate și 150 de ONG-uri din țările membre ale OSCE. Între aceste ONG-uri, au fost prezenți reprezentanți ai APADOR-CH, Asociația Pro Democrația, Focus Eco Center, Fundația Soros, Liga Pro Europa, Romani CRISS și Societatea de Istoria Naturii NIMPHAE, din România.

Programul seminarului a început cu o ședință plenară, ocazie cu care conducătorii delegațiilor și-au exprimat punctele de vedere în legătură cu tematica seminarului. Singura excepție a fost delegația română, dl Dumitru Ifrim, director al Departamentului de Relații Parlamentare în cadrul Ministerului de Externe, rostind un text în care a reușit să-l îmbine pe Ion Creangă cu Samuel Beckett, fără însă să se refere deloc la situația ONG-urilor din țară. Un text care putea fi rostit și la o masă festivă sau la inaugurarea unui nou port naval. Acest text, multiplicat, a fost împărțit tuturor participanților, care au rămas stupefiați nu numai de conținut, dar și de calitatea redactării, plină de greșeli și corecturi ulterioare.

În următoarele zile discuțiile s-au desfășurat în două grupuri. Primul grup a avut ca tematică dreptul la asociere sub aspectul administrativ, legislativ și financiar, iar al doilea - construirea unor programe atractive pentru populație pentru a influența guvernele. ONG-urile au avut un rol deosebit de important în acest seminar, exprimând puncte de vedere care nu coincideau întotdeauna cu cel al oficialilor. O mare parte a discuțiilor s-a axat pe relația ONG-guverne, ONG-organizații internaționale. Relativ la relațiile dintre ONG-uri și guverne s-a putut constata o diferență între țările Europei de Vest, unde ONG-urile sînt considerate utile de guverne, și unde poate fi vorba de o colaborare, țările Central-Europene, unde ONG-urile sînt consultate în unele probleme - și țările Est-Europene, unde ONG-urile sînt tolerate. În această privință a apărut o mică disensiune între oficialitățile care au reprezentat România (ei considerînd Consiliul pentru Minorități un ONG cu care relațiile guvernului român sînt foarte bune) și reprezentanții ONG-urilor din România, care au atras atenția asupra existenței unor “GONGO”-uri (“organizații neguvernamentale” create de guvern) în țară, cu scopul de a prezenta în exterior o situație mai frumoasă decît cea reală.

În ultima zi s-a desfășurat ședința plenară de închidere, ocazie cu care s-au tras cîteva concluzii importante: ONG-urile, care reprezintă o parte a societății civile, pot colabora activ cu guverne pentru rezolvarea unor probleme.

(continuare în pagina 4)

zilele Europa napok

(continuare din pagina 1)

Cu același prilej a avut loc și premiera Corului multicultural de copii al Ligii Pro Europa, condus de dna Mariana Oană, care a interpretat cântece ale comunităților naționale din Transilvania în limbile respective.

Tot în ziua de 2 mai, după amiază, a avut loc în Salonul Alb al Hotelului Continental conferința dnei Karen Fogg intitulată: **“România și integrarea europeană”**, la care au fost invitați reprezentanți ai diferitelor partide politice, ai organizațiilor neguvernamentale, ai autorităților locale, oameni de afaceri, reprezentanți ai presei, un numeros public.

În data de 9 mai s-au desfășurat de asemenea două prestigioase manifestări, orașul nostru avînd de această dată alți oaspeți de seamă. Mai întîi a avut loc la Librăria Romulus Guga lansarea volumului **“Pentru Europa”** de Adrian Marino, în prezența autorului și a editorului acestuia, dl Silviu Lupașcu de la Editura Polirom din Iași, prezentarea fiind făcută de dna Smaranda Enache, iar în după amiaza aceleiași zile a avut loc în Sala Mică a Palatului Culturii, masa rotundă intitulată **“Din Europa spre Europa”**.

Au participat distinși oaspeți din București și Cluj: dna Mariana Celac, arhitectă, membră a Grupului pentru Dialog Social; dl Horváth Andor, scriitor, profesor la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj, fost ministru adjunct al culturii; Thomas Kleininger, filozof, traducător, membru al Grupului pentru Dialog Social, directorul Editurii RAO; Adrian Marino, scriitor, eseist, laureat al Premiului Herder; Valentin Stan, lector la Universitatea București, membru al Centrului de Studii Internaționale din cadrul Grupului pentru Dialog Social; Horia

Din Europa spre Europa. De la stînga la dreapta: Adrian Marino, Smaranda Enache, Valentin Stan, Horváth Andor și Horia Andreescu

Andreescu, dirijor, directorul muzical al Orchestrei Simfonice Radio. Dezbaterea ce a durat mai multe ore și a suscitat interesul unui public numeros, provenit din mediul academic, politic, social, cultural, ecleziastic etc. s-a concentrat pe ideea europeană cu multiplele sale fațete, șansele și dificultățile integrării europene a României, riscurile și câștigurile acestei integrări.

În seara zilei de 12 mai, Horia Andreescu a dirijat un concert simfonic extraordinar de prime audiții de Șt. Niculescu, Mendelssohn-Bartholdy și Gounod, dedicat Zilei Europei, în Sala Mare a Palatului Culturii, concert al cărui solist a fost violonistul Fátyol Rudolf din Satu Mare, co-președintele filialei din acest oraș a Ligii Pro Europa.

Seria manifestărilor dedicate Zilelor Europei din acest an s-a încheiat la 20 mai cu ediția a doua a Crosului Pro Europa, desfășurat pe un traseu de 5 km prin centrul orașului Tîrgu-Mureș, la care au participat din nou mai multe sute de alergători amatori, veterani și atleți de performanță -din rîndul cărora se cade să remarcăm participarea unor personalități ale atletismului românesc ca dl Dumitru Tălmăciu sau dna Dumitrescu -, alergînd împreună concetățeni de-ai noștri de diferite sexe, vârste, naționalități, credințe sau convingeri politice, într-un spirit de normalitate și conviețuire pașnică.

Datorăm mulțumiri pentru sprijinul material acordat organizării acestui “festival” al spiritului european Fundației Heinrich Böll din Germania și Uniunii Europene exprimîndu-ne speranța ca în viitor această serie de manifestări să poată chiar deveni un Festival al Europeanismului ca o permanență, cu reale șanse de ne apropia de sistemul de valori a căror însușire ne-am fixat-o drept scop. (E.Sz.)

Crosul PRO EUROPA

Buget și gestiune locală

În organizarea comună a *Fundației Est Libertés*, a *Partidului Alianței Civice*, a *Uniunii Democratice a Maghiarilor din România* și a *Ligii Pro Europa*, în zilele de 28-29 Aprilie a.c. s-a desfășurat în Sala Mică a Palatului Culturii din Tîrgu-Mureș seminarul intitulat „**Buget și Gestiune Locală**”. Seminarul, la care au fost invitați primari și consilieri locali din județele Brașov, Harghita, Mureș, Cluj, Alba, Maramureș, Satu Mare, Bistrița ca și reprezentanți ai opoziției, a avut două părți distincte: în prima parte (vineri, 28 aprilie și prima parte a zilei de sîmbătă) conferențiarilor francezi *dl. Jean Louis Caron* Administrator Teritorial, fost Secretar General al Primăriei, Viceprimar al localității Rueil-Malmaison (Hauts de la Seine), Președintele Asociației Absolvenților Școlii Naționale de Administrație Publică și *dna. Jacqueline Legrand*, Secretar General al Primăriei localității Huilles, au prezentat o suită de expuneri, care au trecut în revistă concepte de importanță majoră din practica financiară și de gestiune a administrațiilor publice locale, ca: *Elaborarea și conținutul bugetului local, Principii generale ale bugetului și contabilității administrațiilor publice locale, Taxe și impozite locale, Execuție și control bugetar, ș.a.*

Suita de expuneri a conferențiarilor francezi, un curs vizînd de fapt gestionarea bugetelor administrațiilor publice locale, destinat primarilor și consilierilor locali, a mai fost prezentată în cîteva orașe din Bulgaria, în România, însă, numai la Tîrgu Jiu. În afară de metode și principii de administrare locală, în expuneri s-au arătat și posibilități concrete de punere în practică, respectiv exemple ale unor primari francezi care au relevat unele căi interesante, alternative de acțiune, ce lipsesc deocamdată din „arsenalul” primarilor și consilierilor din România, lipsa acestora datorîndu-se în special lipsei de experiență. De remarcat însă faptul că toate aceste acțiuni alternative au avut la bază angajamentul personal al reprezentanților administrațiilor locale în cauză.

Părerea expozanților a fost că „publicul din România a fost mult mai interesat de teme abordate decît cel din Bulgaria, fapt arătat de numărul foarte mare de întrebări adresate „profesorilor.”

Interesul special manifestat poate fi explicat în parte și de asemănarea legislației românești cu cea franceză (Legea nr.69/1991 a Administrației Publice Locale din România fiind elaborată după modelul Legii Descenzualizării din 1982 din Franța, aducîndu-se unele mici modificări în favoarea Guvernului), dar credem că interesul se datorează deopotrivă și profesionalismului funcționarilor publici.

În după amiaza zilei de sîmbătă, 29 aprilie, în continuarea expunerilor, a avut loc o dezbateră a problematicii legislației în domeniul administrațiilor locale, condusă de președintele Comisiei pentru Administrație Publică Locală, domnul Mircea Ciomara, și moderată de vicepreședintele *Fundației Est Libertés*, domnul Mihnea Berindei, dezbateră ce a trecut în revistă punctul de vedere al opoziției parlamentare față de lipsa unor legi fundamentale la care Legea Administrației Publice Locale conține trimiteri (Legea Patrimoniului și Legea Bugetelor Locale) și, respectiv, față de autonomia administrativă a autorităților locale.

Ca punct de pornire a servit o scurtă prezentare a poziției și intențiilor Convenției Democratice din România, ținută de domnul Ciomara, care a fost urmată de întrebări și completări din sală. Invitații francezi, aflați de data aceasta în rîndurile auditoriului, au cerut explicații de ordin tehnic în legătură cu unele idei expuse, iar în ceea ce privește legile lipsă care ar trebui să funcționeze, s-au arătat uimiți de persistența acestei situații. Au fost de acord că în astfel de împrejurări principiile, metodele și exemplele anterior expuse nu pot fi aplicate și folosite întocmai în România.

O temă foarte sensibilă s-a dovedit a fi problematica autonomiei locale. A fost necesară sublinierea în repetate rînduri

a diferenței dintre autonomia administrativă și cea culturală. Cel puțin atunci cînd s-au purtat discuții cu/de către reprezentanți ai Uniunii Democratice a Maghiarilor din România. În contextul implementării unei autonomii locale prima problemă care s-a ridicat a fost cea a garanțiilor loialității minoritarilor. Presumpție de nevinovăție nu a existat. Regretabil este faptul că într-o astfel de atmosferă eforturile de implementare a unei autonomii administrative ale întregii opoziții se irosesc. Cîștigătoare este doar centralizarea.

Scopul manifestărilor de felul seminarului în cauză este acela de implementare a unui sistem de autoadministrare locală. Sperăm că atingîndu-și scopul —, aceasta a fost părerea majorității participanților —, se vor aplatina și disensiunile dintre niște parteneri care în fond urmăresc aceleași rezultate.

(B. B. L.)

Seminar OSCE la Varșovia

(continuare din pag. 2)

Ele, nefiind organizații politice, nu urmăresc creșterea capitalului politic, ci caută soluții practice pentru probleme care uneori par neesențiale, dar sînt realmente importante. Datorită mobilității și eficienței lor, nu pot fi ignorate nici de organizațiile internaționale. S-a dovedit că ONG-urile, implicîndu-se în detenționarea unor conflicte, au înregistrat succese într-un interval de timp scurt.

Pentru reprezentatul unui ONG din România, participarea la un astfel de seminar este un eveniment deosebit. Datorită sprijinului oferit de un ONG din Olanda (CEBEMO), am avut ocazia nu numai de a-mi lărgi cunoștințele legate de structurile europene sau de funcționarea ONG-urilor, dar și posibilitatea de a stabili noi contacte cu diferite organizații de drepturile omului din Europa și America de Nord.

(H.I.)

Stereotipii și modele comportamentale în dezbateri la Alba Iulia

În cadrul programului intitulat „**Îmbunătățirea relațiilor interetnice în Transilvania**“, finanțat de *National Endowment for Democracy*, în data de 29 aprilie 1995, la Alba Iulia, *Liga Pro Europa*, în colaborare cu *Clubul pentru ecologie și Turism Montan „Albamont”*, a organizat seminarul „Stereotipiile - sursă a tensiunilor interetnice”.

Luând în considerare importanța temei enunțate, *Liga Pro Europa* a invitat unii dintre specialiștii de marcă în domeniul sociologiei, psihologiei și al problemelor minorităților: dl. prof. **Pavel Câmpeanu**, sociolog, (*Centrul Independent de Cercetări Sociologice din București*), dna. **Vera Câmpeanu**, expert în problemele minorităților, (*APADOR-CH din București*), Dl. asist. **István Horváth**, psiholog, (*catedra de sociologie a Universității „Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Centrul de Cercetare a Relațiilor Interetnice din Transilvania*), dl. prof. **Zoltán Rostás**, sociolog, (*Facultatea de Jurnalism din București*) și dl. prof. **Mihály Tapolyai**, psiholog, (*Universitatea Internațională Creștină din Kansas, profesor asociat al Universității „Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca*). Din partea organizatorilor, în calitate de gazde și moderatori ai discuțiilor, au participat dna. **Smaranda Enache**, Co-președintă a *Ligii Pro Europa*, și dl **Elek Szokoly**, Directorul *Centrului Intercultural al Ligii Pro Europa*.

Subiectul anunțat a atras un mare număr de participanți din Alba Iulia și localitățile învecinate - reprezentanți ai unor organizații neguvernamentale, reprezentanți locali ai partidelor, primari, viceprimari, cadre didactice universitare și preuniversitare, studenți.

Seminarul a fost deschis de dna. **Smaranda Enache**, moderator al primei sesiuni a seminarului.

Primul vorbitor a fost reputatul sociolog **Pavel Câmpeanu**, care a prezentat referatul intitulat „**Stereotipii cu geometrie variabilă**”, tratând, în principal, trei subiecte: (1) modul de formare al stereotipiilor; (2) modul de transformare al stereotipiilor; (3) modul de manifestare al acestora în perioadele de tranziție.

Distinsului profesor **Pavel Câmpeanu**, ca pentru a demonstra continuitatea valorii peste generații, i-a urmat foarte tânărul asistent universitar **István Horváth**. Dînsul a vorbit despre funcțiile stereotipiilor, despre dimensiunile obiective (religia, limba vorbită) și cele subiective (imaginea creată

despre o anumită minoritate, autostereotipii, heterostereotipii etc.) ale etnicității. Tema dezbătută, a fost exemplificată foarte sugestiv folosindu-se imagini specifice spațiului geografic în care trăim, caracteristici ale uneia sau alteia dintre minoritățile care conviețuiesc aici, imagini pe care o minoritate etnică sau alta și-a format-o despre ea însăși sau despre celălalte etnii.

Domnul profesor **Mihály Tapolyai** a încheiat prima sesiune a seminarului printr-o prezentare analitică a modelelor comportamentale, rolul important jucat de învățămînt în crearea acestora - prezentare precedată de un scurt exemplu privind

problemele minorităților naționale prin prisma situației specifice Statelor Unite ale Americii. După prezentarea referatelor din cadrul primei sesiuni a sesiunii a sesiunii au avut loc discuții libere axate pe aspecte practice care intervin în chiar procesul de formare a omului, cel al învățămîntului, problema manualelor școlare, factori care pot influența pozitiv

De la stînga la dreapta:
Pavel Câmpeanu, Smaranda Enache, Tapolyai Mihály, Horváth István

relațiile interetnice etc. Au fost adresate întrebări conferențiarilor, pe marginea materialelor prezentate.

Cea de-a doua sesiune a seminarului a debutat prin alocuțiunea dnei. **Vera Câmpeanu**, expert în problemele minorităților, privind cazuistica legată de conflictele interetnice - atacurile îndreptate împotriva romilor, soldate cu morți și răniți - cazuri nesoluționate, fenomenul social - conflict interetnic.

Domnul **Zoltán Rostás** a tratat problematica stereotipiilor în perspectiva culturii politice, prezentînd importanța acestui aspect în înțelegerea corectă a condițiilor specifice conviețuirii mai multor etnii în cadrul aceluiași spațiu geografic.

Moderatorul celei de-a doua sesiuni a fost domnul **Elek Szokoly**.

Au continuat după cea de-a doua sesiune discuțiile libere, abordîndu-se teme ca Recomandările 1201, 1203, categorii generatoare de/categorii țintă ale stereotipiilor.

În încheiere dorim să mulțumim *Clubului de Speologie și Turism Montan „Albamont”*, doamnei Marioara Pușcaș, domnului Dorin Iancu, domnișoarei Călina Bușiu pentru ajutorul acordat și ospitalitatea cu care ne-au tratat.

(continuare în pagina 9)

Toleranța prin educație multiculturală

Seminarul „Toleranță prin educație multiculturală” (finanțat de NED-SUA), desfășurat la Casa Sindicatelor din Sfintu-Gheorghe la data de 27 mai 1995 a întrunit deopotrivă oficialități și specialiști interesați în domeniu, localnici și invitați reprezentând diverse instituții, ocupații și, nu în ultimul rând, opinii.

Din partea Consiliului pentru Minorități Naționale de pe lângă Guvernul României, dl. **Ioan Mihaș** a făcut în expozeul său o caracterizare, din optica guvernamentală, a trecutului apropiat și a prezentului în domeniul relațiilor interetnice din România. Actul educațional este important în preîntâmpinarea unor stări conflictuale de natură interetnică, a subliniat dînsul. Datorită laturii sale informative, educația multiculturală dezvoltă înțelegerea valorilor culturale autentice ale „celuilalt”. Toleranța se deprinde din familie și se cultivă ca și climat social atît în formele

de educație preșcolară cît și în cea școlară. Observația sa privitoare la absența istoriei minorităților etnice din manualele de istorie a României a fost reluată și discutată ulterior de mulți participanți la seminar.

În continuare, D-na **Hannelore Baier**, ziaristă independentă reprezentînd Forumul Democratic al Germanilor din Sibiu, a făcut o interesantă expunere a conceptului „Toleranței prin învățare interculturală”. Arătînd că programele de educație interculturală au ca scop formarea spiritului solidarității, păcii și toleranței, opus țelurilor naționalist-

patriotarde, dînsa a scos în evidență faptul că formarea interculturală în țările vestului european este un răspuns pedagogic la diversificarea numărului limbilor și culturilor în societățile acestor țări. După opinia sa formarea interculturală este un proces complex ce parcurge o serie de etape, după cum urmează: perceperea a ceea ce este „străin”, sau „altfel”, surprinderea reacției emoționale față de alteritate, perceperea și recunoașterea unor fixații sau stereotipii față de ceea ce este străin, realizarea unei comunicări autentice prin dialog, și acceptarea bi- sau multilingualității pe

activității pe tărîm cultural care nu numai că propagă, dar se și constituie ca manifestări ale multiculturalității.

Din ideile expuse de Dl. **Csörtán Ferenc**, care a reprezentat Ministerul Culturii, am distins observația privind tendința de expansiune culturală a Occidentului european după 1989, în direcția recîștigării țărilor central- și est-europene, rupte vremelnice de dominația comunistă. Dînsul a observat, alături de dimensiunea creștină a Europei, prezența uneia evreiești și a alteia islamice, insuficient cercetate. Răspunzînd unor reproșuri făcute de

antevorbitori privind insuficiența sau imperfecțiunea instituțiilor de stat în rezolvarea problemelor de natură educațională, dl. Csörtán arăta că legitimitatea demersului social se face prin proceduri democratice, prima și cea mai importantă fiind votul. Imperfecțiunea demersului nostru, adică a votului, cauzează im-

Seminarul NED - Sfintu Gheorghe

cale empatică.

Dl. **Ion Moiescu**, din partea Fundației „Inter-Ethnos”, s-a axat în discursul său pe propriile experiențe de viață. Recrudescența naționalismului nu este decît o manifestare particulară a crizei de identitate, a spus domnia sa. Legînd intrinsec identitatea de trupul sau ființa proprie și nu de haina ce-o învelește, dînsul a conchis că „doar cine n-are identitate, mereu se teme că-i furat”.

În partea a doua a seminarului, adică după amiază, D-na **Anamaria Pop** reprezentînd filiala din Satu Mare a Ligii Pro Europa, a prezentat aspecte ale

perfectiunea instituțiilor. Privind retrospectiv lucrările seminarului, domnia sa a opinat că multitudinea de întrebări și discuții, excluzîndu-se concluziile pripite de orice natură, vor face utilă această manifestare.

De fapt absența în acest colț de țară a dialogului dintre exponenții Puterii și ai Opoziției a făcut ca seminarul să capete, cu precădere în a doua sa parte, un pronunțat caracter de dezbatere, schimburile de idei prelungindu-se pînă tîrziu spre seară. Asistența și-a exprimat unanim disponibilitatea de a participa și pe viitor la asemenea activități. (M.S.)

• CIVITAS •

Între 2-6 iunie a.c. s-a desfășurat la Praga una din cele mai importante reuniuni ale organizațiilor neguvernamentale din perioada post-comunistă. Organizată de *United States Information Agency* și *United States Department for Education*, conferința, bucurându-se de patronajul unor cunoscute instituții și universități americane (*Center for Civic Education, American Federation of Teachers, National Endowment for Democracy, Ohio State University, Indiana University, National Council for Economic Education*), a reunit peste patru sute de participanți din cincizeci și două de țări. Dezbaterile, sesiunile plenare și atelierile tematice au relevat actualitatea educației civice în noile democrații, dar și în spațiul occidental, într-o epocă în care conflictele iraționale generate de

confruntări sociale, interetnice și religioase sînt pe cale să infirmе speranța naivă că umanitatea s-ar afla la începutul unei ere a echilibrului și armoniei. Educația civică poate schimba mentalități, întări convingeri democratice, crea deprinderi de dialog atît la nivelul cetățeanului de rînd, cît și în mediile politice și de decizie, ignorarea ei putînd conduce la manifestări de apatie sau violență la scară socială. Îndeoșbi în noile democrații, unde sistemul de învățămînt, mentalitatea educatorilor și conținutul manualelor suferă de o anumită inerțialitate, organizațiile neguvernamentale pot aduce o contribuție semnificativă la umplerea acestor lacune. Pericolul unei noi limbi de lemn sau al îndocrinării a fost menționat de unii vorbitori în contrast cu accentele triumfaliste care nu au lipsit nici ele. A apărut ca evident faptul că **educația civică**

nu trebuie să devină o nouă dogmă, ci un **exercițiu de reflecție colectivă** asupra priorităților și posibilităților comunităților locale, că, și în acest domeniu, trecerea de la o frazeologie generalizatoare la o abordare concretă se impune cu urgență.

Conferința a găzduit și un "tîrg al ONG-urilor", unde au fost expuse manuale, broșuri și materiale de educație civică. Totodată participanții au fost asistați în a se familiariza cu rețeaua e-mail Internet.

Liga Pro Europa a fost reprezentată de Smaranda Enache, membră a comitetului internațional de organizare a conferinței. În sesiunea plenară intitulată "*E Pluribus Unum? Ethnic Identity and Civic Community*" a susținut un referat, alături de paneliști din SUA și Europa.

• POUR UNE PLATE-FORME PLUS •

La **Palatul UNESCO din Paris**, la invitația Federației Internaționale a Ligilor de Drepturile Omului (FIDH) și cu sprijinul Uniunii Europene, între 30-31 mai a.c. s-a desfășurat o masă rotundă pregătitoare a celei de-a patra Conferințe Mondiale a Femeilor de la Beijing. Participantele, reprezentînd organizații și lobby-uri feminine din Europa, Statele Unite, Africa și Asia, au dezbătut "**Platforma plus**", un document de lucru conceput de organizatoare și menit a fi susținut la conferința mondială. Motivul elaborării acestei platforme constă în faptul că, tot mai frecvent, diferite medii politice și guverne, tind să impună "contextualizarea" drepturilor omului, negînd universalitatea lor. Această tendință este și mai pronunțată în cazul drepturilor

femeii. Societățile conservatoare, tradiționaliste, unele guverne islamice neagă femeilor drepturile universale ale omului. Documentul de lucru pregătit la ONU de către Comisia pentru Statutul Femeilor înregistrează regrese îngrijorătoare față de textele anterioare, precum și lacune privind punctele esențiale. Față de aceste evoluții, "**Platforma plus**" reafirmă principiul universalității și indivizibilității drepturilor umane, egalitatea în drepturi dintre bărbați și femei, lupta împotriva feminizării sărăciei, respingerea tuturor formelor de integrism și totalitarism, urgența recunoașterii drepturilor politice pentru toate femeile, susținerea campaniei împotriva violenței, principiul liberei alegeri a maternității. La conferință a participat Smaranda Enache.

• TREI CONFERINȚE •

La invitația **Institutului European al Universității din Geneva**, în calitate de co-președintă a Ligii Pro Europa, am prezentat în orașul elvețian, între 22-24 mai a.c., trei conferințe publice dedicate analizării unor tendințe din viața socială și politică din România.

Două dintre acestea, intitulate "**Democrație și stat de drept în România**" și, respectiv, "**Miza federalismului în România**" s-au desfășurat la sediul Institutului și au reunit cu precădere persoane din mediile universitare, studenți, profesori, cercetători, interesați de

evoluția post-comunistă a țării noastre.

Cea de-a treia conferință, intitulată "**Multiculturalitate și Drepturile Omului în Transilvania**" a fost găzduită de Centrul European al Culturii din Geneva și a fost deschisă publicului larg. Participanții, în jur de șaizeci, între care și români care trăiesc în Elveția, au pus numeroase întrebări. Spre uimirea publicului elvețian, unii reprezentanți ai exilului, cunoscuți ca exponenți ai propagandei oficiale guvernamentale, au încercat să transforme dialogul într-o harță lipsită de eleganță. Reprezentanții Ambasadului Române din Berna, prezenți în număr

de patru, s-au abținut de la comentarii, mărginindu-se să înregistreze, fără acordul organizatorilor, întreaga conferință...

Totodată, cu prilejul acestei călătorii, am stabilit relații de corespondență și de schimb de informații cu directorul Centrului, dl. Jean-Fred Bourquin și cu profesorul Dusan Sidjanski, șeful catedrei de Studii Europene a Universității din Geneva, care a avut amabilitatea de a dona Ligii colecția de eseuri ale marelui europenist care a fost Denis de Rougemont.

(S.E.)

Interferențe multiculturale și multireligioase în viața cotidiană

În cursul lunii aprilie Programul *Promovarea multiculturality — factor de prevenire a conflictelor* — acțiune care beneficiază de o finanțare PHARE —, susținut de *Liga Pro Europa* — Filiala Satu Mare, a propus grupului vizat din orașul Tășnad seminarul cu tema: „*Interferențe multiculturale și multireligioase în viața cotidiană*“. Cei peste 60 de tășnădeni interesați de tematica propusă au avut ocazia să audieze interesantele și incitante referate susținute de invitați, respectiv de domnii Mircea Suhăreanu (**Toleranță și identitate**), membru în Comitetul Directoral Ligii Pro Europa din Tîrgu-Mureș, Horst Weber (**Interferențele culturale de ieri și de azi**), publicist din Sibiu și Kereskényi Sándor (**Cultura politică și mentalitățile religioase**), cunoscut politolog din Satu Mare.

Orașul Tășnad este al treilea oraș ca mărime (după reședința de județ), purtînd puternice amprente de multiculturalitate, români, maghiarii și germani, dar mai ales interferențele dintre culturile reprezentate de aceste etnii conferind specificitate acestei așezări urbane. (De exemplu, Biserica reformată din Tășnad, monument în stil gotic construit în 1476, mai păstrează și astăzi elemente originale ale arhitecturii gotice — nava, sanctuarul, bolțile — cu excepția turnului care a fost reconstruit în stil baroc, în anul 1808.)

De altfel, aceste aspecte au fost cit se poate de bine punctate de către domnul **Mircea Suhăreanu**, în referatul susținut cu ocazia acestui

seminar. „Dialogul este singura modalitate de a necunoaște și accepta vecinii, cei de lîngă noi diferiți de noi, de a stabili punți de legături cu aceștia. (...) Trebuie să acceptăm alteritatea, faptul că sîntem diferiți, că avem idealuri diferite, că gîndim diferit. Faptul că vorbim limbi diferite poate fi un obstacol de moment. Dacă încercăm să învățăm și limba celuilalt înșă, căpătăm facultatea de a vedea lumea înconjurătoare și printr-o altă fereastră. Vom înțelege că „celălalt“ de lîngă noi nu ne este ostil sau dușman, ci pur și simplu un om, un posibil partener. (...) Bisericii îi revine un rol important în asanarea actualei societăți românești de racilele posttotalitarismului, de a pune umărul la edificarea unei societăți civile formate din cetățeni conștienți de propria lor identitate și valoare.“

În referatul său, domnul **Horst Weber** a trecut în revistă interferențele culturale de ieri și de azi dintre etnicii români și germani, accentuînd contribuția etnicilor germani la structurarea culturii și civilizației transilvănene. Referatul susținut de domnia sa nu a fost lipsit de accente nostalgice generate de o realitate evidentă: emigrarea tot mai masivă a etnicilor germani.

Punctul culminant al seminarului l-a reprezentat referatul susținut de domnul **Kereskényi Sándor**, domnia sa abordînd spinoasa problematică a „Culturii politice și mentalităților religioase“. Cîteva idei din acest referat sînt demne de reținut. „Creștinii maghiari, sași și șvabi sînt lăsați să-și rezolve problemele confesionale pe cont

propriu. Mult mai delicată pare a fi problema conflictului confesional dintre ortodocși și greco-catolici, aspect care depășește cu mult sfera religiozității sau a culturii politice. O depășește pentru că ortodocșii și greco-catolicii au mentalitatea și stilul politic diferențiat, s-ar putea afirma chiar că ei duc o luptă pentru putere — acest aspect fiind valabil cel puțin în perioada interbelică. Astăzi, această luptă pare a fi pe sfîrșite. Greco-catolicii fiind deposedați — aproape definitiv — de mijloacele lor de apărare, lupta este dusă mai degrabă de către ortodocși, care de multe ori și în mod paradoxal, poartă masca subiectului social care tinde la modernizarea vieții românești. Partea ortodoxă practică o tactică a tăcerii și o strategie de constrîngere. Această strategie are o teleologie multiplă și vicleană: urmărește, în primul rînd, asimilarea ideologică, o dezrădăcinare doctrinară a elementelor greco-catolice. Scopul imediat următor ar fi eliminarea din sfera culturii -a culturii propriu-zise, a culturii politice și din sfera politică, de fapt, a valorilor de identitate greco-catolice.“

Participanții la discuții au subscris sau au respins problematica supusă dezbaterii, dialogul fiind sincer și benefic. La un moment dat domnul **Valentin Șuta**, primarul orașului Tășnad a conchis: „Chiar dacă nu sîntem de acord cu toții cu aspectele prezentate în referate, cu unele afirmații ale participanților, asta nu înseamnă că aceste aspecte trebuie trecute sub tăcere sau respinse. Este vorba doar de o altă abordare a

(continuare în pagina 9)

Cîteva dintre ideile formulate la Seminarul de la Alba Iulia

(continuare din pagina 5)

„Îndeobște modelele comportamentale ni le însușim în cadrul familiei, dar «reflexele», modelele comportamentale interetnice, le învățăm mai ales de la profesorul de istorie, deci în școală ...

Mihály Tapolyai

"Etnia însăși, care este compusă din indivizi care nu se socotesc decît membri ai acestei etnii, de fapt își devorează indivizii. Este o etnie compusă din unități similare și nu din indivizi diversificați.

(...) Diversificarea excesivă a etniilor înăbușă diversificarea naturală, necesară și singura creatoare în termeni culturali, diversificarea indivizilor."

„Condiția fundamentală a etnicității nu este una de natură

genetică, rasială, ci este în primul rînd una de natură culturală".

„Dacă autoportretul pe care indivizii și-l fac despre ei înșiși este dominat de apartenența lor etnică, apare pericolul ca întreaga complexitate a individualității umane să fie schematizată și redusă la un singur element, de aici rezultînd un om unidimensional."

Pavel Câmpeanu

„În momentul în care avem nevoie de o identitate, noi construim și anumite stereotipuri. (...) Noi nu construim din experiența noastră cotidiană cu celălalt. Noi primim din cultură. Realitatea celuilalt o construim din realitatea culturii noastre, din ce conține cultura noastră, ce este în cultura noastră."

István Horváth

(continuare din pagina 8)

multitudinii de probleme cu care sîntem confrunțați. Ori, faptul că am rămas cu toții împreună pînă la sfîrșitul dezbaterilor, că ne-am exprimat sincer convingerile, înseamnă că începem să învățăm să respectăm și alte păreri decît ale noastre, începem să decodificăm alfabetul democrației. După cinci ani, e totuși, o realizare."

Drept continuare a problemelor propuse dezbaterii de către domnul Kereskényi Sándor în referatul său de la Tășnad, în ziua de 30 mai Liga Pro Europa, filiala Satu Mare a organizat o masă rotundă în localitatea **Negrești-Oaş**, centrul urban al renumitei zone folclorice și etnografice din nord, Țara Oaşului. Intitulată „**Democrația și**

culte religioase“, masa rotundă de la Negrești-Oași a avut ca invitați pe domnii **Csортán Ferenc**, directorul Direcției pentru Minorități din cadrul Ministerului Culturii și **Adrian Popescu**, poet și eseist, cunoscută personalitate din Cluj. Atît referatele celor doi invitați, cît și discuțiile generate de acestea (participanții, mai cu seamă reprezentanții cultelor religioase, dar și consilierii locali, medicii, profesorii, artiștii plastici, intelectualitate tehnică) și-au manifestat bucuria și satisfacția că pot dialoga, că pot discuta, în spiritul civilității, chiar și despre probleme controversate, dar a căror existență nu se poate nega. Concluziile au fost astfel sintetizate de către Dl. **Iacob Feier**,

Autoritățile locale și Presa

(continuare din pagina 2)

După ce, în continuare, atît reprezentanții autorităților municipale, cît și ceilalți participanți la masa rotundă și-au prezentat intențiile spre o colaborare concretă, organizată, s-a stabilit data pentru o conferință de presă (miercuri, 31 mai) și tematica acesteia: planul de dezvoltare a municipiului în perioada 1996-2000.

În încheiere participanții la dialog au mulțumit reciproc partenerilor de discuții pentru prezență, iar organizatorilor pentru ocazia oferită, fapt care ne face să considerăm această chemare la dialog auzită și înțeleasă de ambele părți. Mai mult, faptul că s-a convenit efectuarea unui prim pas pentru un dialog unanim considerat necesar și benefic, că inițiativa a venit din partea autorităților, și respectarea promisiunii (în data de 31 mai Primăria a organizat conferința de presă convenită) demonstrează un mini-succes al *Ligii Pro Europa*. Sperăm să putem relata în curînd despre obișnuitele conferințele de presă săptămînale ale Primăriei.

(M. B. / B. B. L.)

preot greco-catolic: „Fiind vorba despre democrație și cultele religioase, mi se pare că lucrul cel mai important pe care trebuie să-l conștientizăm în viața socială a semenilor noștri este rațiunea libertății umane. Și anume că libertatea individului se limitează acolo unde omul, prin libertatea sa, atentează la libertatea semenului său. Este rațiunea pe care se bazează întreaga filozofie a democrației și elementul pe care Sfînta Scriptură, cartea insuflată de Dumnezeu, o scoate în evidență în relațiile dintre oameni.“

(A. P.)

București - Budapesta

Una din valențele micro-proiectului PHARE

Una din valențele micro-proiectului PHARE „**Colegiul Democrației**” este și reconcilierea istorică româno-maghiară, în be-

Fruntelată, secretar de stat, șeful Departamentului Informațiilor Publice; **Ivan Trușter**, secretar executiv al Consiliului pentru

obținute în aceste domenii. De un deosebit interes pentru studenți s-a dovedit a fi întâlnirea cu domnul **Liviu Maior**, ministrul învățământului, căruia studenții i-au solicitat numeroase detalii despre reforma și modernizarea învățământului românesc.

În ziua de 4 aprilie a.c., la Senatul României, cursanții Colegiului Democrației au fost primiți de domnii senatori **Căncescu Aristotel** și **Sorin Adrian Vornicu**, reprezentanți ai Grupului Parlamentar „Partidul Democrat”. Dinșii au prezentat studenților puncte de vedere al acestui grup parlamentar în legătură cu situația actuală a economiei țării. Doamna consilier **Bonea Lucia** a făcut o scurtă trecere în revistă a structurii de organizare a Senatului și a aparatului tehnic din Senat.

La Ambasada României din Budapesta: întâlnire cu dl. ambasador Ioan Donca

neficiul securității globale a Europei Centrale, motiv pentru care s-a urmărit o simetrie simbolică în vizitele la instituțiile centrale: Guvern, Parlament, Președinție, atît în România, cît și în Ungaria.

În perioada 3-5 aprilie a.c. studenții Colegiului Democrației s-au deplasat la București efectuînd o vizită de informare și dialog la Guvernul și Senatul României.

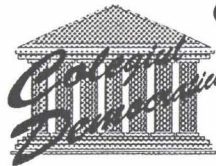
La sediul Guvernului României s-au întîlnit cu domnii: **Ion Ghircoiaș**, directorul Direcției Resurse Umane; **Gheorghe Prisecaru**, secretar de stat, șeful Departamentului pentru Integrarea Europeană; **Ion Orbescu**, directorul Direcției de urmărire a aplicării actelor normative, **Nicolae Dan**

Minoritățile Naționale.

Cu această ocazie studenții au purtat un interesant dialog despre specificul, structura și modul de organizare a departamentelor, modalități de realizare a sarcinilor și obiectivelor propuse, raportarea acestora la buget; structura de personal, raportul dintre numărul de angajați și numărul de profesioniști (experți); posibilitățile de acoperire cu personal pregătit a problematicii legate de modernizarea vieții sociale și succesele

Vizita la Centrul de Informare Europeană din București a oferit numeroase informații și materiale despre posibilități de integrare

(continuare în pagina 10)

Calendarul de activități al Colegiului Democrației pe luna aprilie a.c. a cuprins două cursuri:

1. *Separarea puterilor în stat; Relația Guvern-Parlament*, curs susținut de domnul deputat **Varujan Vosgianian**, în data de 14 aprilie 1995.

2. *Integrarea Euro-Atlantică a României*, curs susținut de domnul deputat **Petre Roman**, în data de 15 aprilie 1995.

(continuare din pagina 11)

europene, implementarea acordurilor europene, punând la dispoziția studenților publicații periodice, rapoarte și studii despre activitățile, politica și programele Uniunii Europene.

Un alt centru de documentare vizitat la București a fost Centrul de Informare și Documentare a Consiliului Europei. Centrul dispune de bibliografie referitoare la istoria, organizarea, funcționarea și activitatea Consiliului Europei.

Ultimul punct al vizitei de la București a fost Ambasada Republicii Ungare, unde studenții au fost primiți cu amabilitate și căldură de domnul consilier **Alföldi László**. Această întrevvedere a permis accesul direct al tinerilor la informații privind activitatea Ambasadei Ungariei, fiind în același timp un gest simbolic pentru relațiile dintre cele două țări vecine.

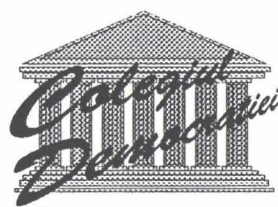
Vizita de documentare la Budapesta a avut loc în perioada 15-18 mai a.c.

La Parlamentul Ungariei studenții Colegiului Democrației au avut prilejul să participe la o sesiune de interpelări, totodată s-au întâlnit cu domnul **Németh Zsolt**, vicepreședinte

al partidului FIDESZ și cu președintele Comisiei de Politică Externă a Parlamentului, domnul **Eörsi Mátyás**. La aceste două întâlniri studenții au fost interesați de punctele de vedere ale politicianilor maghiari în legătură cu tratatul de bază româno-maghiar.

La Președinția Republicii Ungare, doamna consilier dr. **Eliás Sára** a prezentat drepturile și obligațiile Președintelui Republicii Ungare, conform Constituției Ungariei.

La Cabinetul Primului Ministru tinerii cursanți au avut două întrevederi: cu domnul secretar de stat **Tabajdi Csaba** și cu doamna **Törzsök Erika**, președinte al Oficiului Maghiarilor de peste hotare

Colegiul Democrației

Proiectul vizează să ofere unui grup de 20 tineri tîrgumureșeni, deja activi în organizații școlare sau studentești și manifestînd o puternică motivație personală pentru cariere politice, juridice și diplomatice, cadrul propice aprofundării cunoștințelor despre statul de drept, democrația pluralistă, autonomia locală, drepturile omului, integrarea europeană. Proiectul urmărește totodată să stimuleze participarea tinerilor la activități publice, implicarea lor în sfera civică și politică. În subsidiar, proiectul contribuie - prin eterogenitatea etnică și confesională a studenților - la dialogul interetnic și comunicarea interculturală. Proiectul include cursuri susținute de personalități marcante ale vieții publice din România, ateliere practice în instituții locale și centrale, vizite de documentare la București și Budapesta.

Colegiul Democrației se bucură de finanțarea Uniunii Europene în cadrul programului Phare pentru democrație.

(Határon Túli Magyarok Hivatala).

La aceste două întâlniri tema primordială abordată a fost problematica minorităților naționale din Ungaria cu referiri la Legea nr. 77/1993, privind drepturile minorităților naționale și etnice din Ungaria.

S-au continuat discuțiile referitoare la minoritățile naționale la Comisia pentru drepturile omului, ale minorităților și pentru probleme religioase. Domnul **Gellért Kis Gábor**, președintele acesteia a prezentat preocupările actuale ale comisiei cu referiri la autoguvernările minorităților naționale din Ungaria.

Studenții Colegiului Democrației au fost primiți la Ambasada României din Budapesta de Excelența Sa, domnul ambasador **Ioan Donca**. Vizita a fost o lecție subtilă și eficientă de diplomatie.

(K.Gy. / V. L.)

La Ambasada Republicii Ungare din București cu dnii consilieri Székely Levente și Alföldi László

Cazul familiei Ș.

În 1990, după decesul mamei Ș.M., apartamentul ei, închiriat de la stat, a rămas fraților Ș.L. și T.I. În aceeași locuință, fără să se facă ieșirea din indiviziune, a locuit și B.L., el fiind proprietar pe partea lui. Folosindu-se de internarea în spital a lui Ș.L., B.L., bătându-l pe T.I., a ocupat abuziv toată casa, aruncând mobilele și bunurile în stradă. Familia Ș. a apelat la Judecătoria din Sighișoara, obținând soluție favorabilă printr-un ordin de evacuare a lui B.L. din locuința ocupată abuziv. Evacuarea însă nu a mai avut loc, deoarece între timp B.L. a făcut schimb de locuință cu fiul lui, iar în acest caz, trebuie să existe un ordin de evacuare pe numele fiului. Singura posibilitate ar fi fost acțiunea în judecată împotriva fiului lui B.L., cu riscul de a obține o soluție după ce și fiul obține un schimb de locuință.

Considerând că B.L. a avut curajul de a acționa în mod abuziv pentru că este șoferul poliției din Sighișoara, familia Ș. a decis, după cinci ani de la evacuarea lor din locuință, să protesteze împotriva acestei situații. În ziua de 14 martie 1995, în centrul Tîrgu-Mureșului, cinci membri ai familiei au ținut o pancardă în mână, pe care scria: "Șoferul Poliției din Sighișoara m-a bătut și m-a dat afară din locuința mea, instalându-și propriul copil. Poliția a refuzat să-mi înregistreze plîngerea. Traficul de influență și corupția au pus bariera în fața justiției. Rog opinia publică să ne ajute. Astăzi sînt eu, mine puteți fi voi." După cca o oră, a apărut o dubă a poliției. Polițiștii i-au invitat pe Ș.L. și Sz.R. la poliție, unde au discutat cu dl. comandant, Pop Rus Ioan. Comandantul Poliției din județul Mureș a atras atenția familiei că momentul protestului nu a fost bine ales, ar putea fi "o scînteie pe un butoi de pulbere". După discuții, comandantul a sfătuit familia să nu mai continue protestul. Familia Ș, ascultînd sfatul, s-a dus acasă. Seara, în jurul orei 20, Ș.L. și Sz.R. au fost invitați la poliția din Sighișoara. Audierea lor, fără prezența unui avocat, a durat pînă la orele 23. Poliția s-a interesat asupra persoanei care a confecționat și a conceput pancarda, dînd de înțeles că un astfel de act contravine legilor, deci este sancționabil. Totodată s-a confiscat pancarda și li s-a promis, că, în cazul în care nu mai protestează, problema lor se va soluționa.

Am luat legătura cu dl. Pop Rus Ioan, considerînd că fiecare cetățean are dreptul de a protesta, indiferent de calendar. Cu această ocazie s-a adus la cunoștința comandantului de poliție șantajul folosit de poliția din Sighișoara pentru a stopa repetarea protestului public.

În data de 14 aprilie, vîzînd că problema lor nu se rezolvă, doi membri ai familiei Ș. au revenit în Tîrgu Mureș cu o altă pancardă, protestînd din nou în centrul orașului. După o oră, poliția îi ridică cu forța. Ș.L. a fost ținut de mînă și aruncat în mașină "ca un sac" (după declarația unui martor). La poliție, cei doi au primit amenzi contravenționale de 150.000 respectiv 100.000 lei pentru că "au provocat indignare" (conform Legii 61).

Am luat din nou legătura cu dl comandant Pop Rus Ioan, exprimîndu-mi nedumerirea față de această acțiune a poliției. Dînsul a motivat cele întîmplate prin obligația poliției de a apăra "liniștea și ordinea publică".

În data de 19 aprilie 1995, Ș.L. a înaintat o plîngere împotriva procesului verbal de contravenție, motivînd acțiunea lui ca fiind un protest prin care nu a provocat indignare și nu a perturbat liniștea publică.

După acest caz se pune întrebarea dacă cetățenii României au sau nu dreptul de a protesta public. Orice protest poate provoca "indignarea" unor persoane, iar din acest motiv pot fi amendați tinerii cu păr lung, fetele cu fuste scurte, bărboșii, vorbitorii de limbi străine etc. Dar oare acțiunea lui B.L. sau cea a poliției nu a provocat indignare? Răspunsul îl vom afla după decizia instanțelor judecătorești. Nu numai a celor din țară, ci, în caz de necesitate (datorită faptului că România a aderat la "Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale"), răspunsul final poate fi dat de Comisia Europeană a Drepturilor Omului cu sediul în Strasbourg. (H.I.)

CONTENTS

- PAGE 1-3: *Europe's Days in Tîrgu-Mureș* — a description of the events, including Mrs. Karen Fogg, the E.C. Ambassador, vernishing an exhibition, the release of Adrian Marino's book *For Europe*, and a round table debate
- PAGE 2-9: *Local Authorities and the Media* — talking about transparency, The OSCE Seminar in Warsaw, and new entries in PEL's library
- PAGE 4: *On Local Budget and Administration* — speeches of French specialists and dialogue among them and Transylvanian representatives of local administration — an event organized by the Ést Libertés Foundation, the CAP, the DUHR and the PEL
- PAGE 5-9: *Stereotypes and Patterns of Behaviour* — a seminar financed by NED at Alba Iulia
- PAGE 6: *To Tolerance via Multicultural Education* — a seminar-debate at Sfîntu-Gheorghe, a dialogue between Power and Opposition, casting light upon the importance of the NGOs in social and political life
- PAGE 7: *Contacts* — reporting on meetings and seminars in Prague, Paris and Geneva
- PAGE 8-9: *The Satu Mare Branch — Multicultural and Multireligious Aspects of Daily Life* — a meeting financed by PHARE at Tășnad, helping the mutual communication between local authorities and specialists, also shared by the audience
- PAGE 10-11: *The College of Democracy: Bucharest - Budapest*, describes the meetings that the participants had with the officials of the Hungarian and Romanian Embassies and representatives of Parliaments and Governments in the respective capitals
- PAGE 12: *Human Rights: The "Ș" Family Case* — a report on a controversial case of abuse in Sighișoara

Biroul pentru Drepturile Omului

al Ligii Pro Europa, cu adresa în Str. Călcărașilor nr. 2
are ca scop monitorizarea și respectarea drepturilor omului în România, oferind totodată consultanță juridică gratuită celor care au suferit nedreptăți din partea unor organe de stat sau ale administrației locale.

Liga PRO EUROPA
co-președinți:
Smaranda ENACHE și CSIKY Boldizsár
4300 Tg. Mureș,
P-ța Trandafirilor nr. 5, et. III, CP. 1-154
Tel/fax: +40-(0)65-168549; 117584
e-mail: lpe@lpe.sbn.ro

Redactor: Alina CADARIU;

La redactarea acestui număr au colaborat: KOVÁCS Gyöngyvér (K. Gy.), SZOKOLY Elek (Sz.E.), HALLER István (I.H.), Anamaria POP (A.P.), BORBÉLY BARTIS László (B-B.L.), Valentina LUCIAN (V.L.), Mîrocea SUHĂREANU (M.S.), Smaranda ENACHE (S.E.), Mîrocea BEȘA (M.B.) Tehnoredactare: PÁPAI László Zsolt
Editare texte: KACSÓ Judit-Andra